

Luciën Noens

foto's en verhalen over insecten

In memoriam

Geboren: 21-02-1941 te Sint Jansteen   Overleden: 21-03-2010 te Hulst

Inhoud

Mierenleeuw - Euroleon nostras	2
Veldkrekel – Gryllus Campestris	9
Wespenspin – Argiope bruennichi	13

Drie verhalen met foto's van insecten die in de streek te vinden zijn, namelijk Mierenleeuw, Veldkrekel, en Wespenspin.

Mierenleeuw - *Euroleon nostras*

Een zeldzame verschijning in onze contreien is zeker wel de juffer van de mierenleeuw. Soms wordt ook wel eens de larve van dit insect waargenomen. Deze mogen graag in rul zand verblijven daar dit rulle zand uitermate geschikt is om kleine insecten te vangen. Ze lijken geenszins op een leeuw maar de naam komt vermoedelijk doordat ze voornamelijk mieren op het menu hebben staan.

De eigenaardige levensloop begint in hartje zomer wanneer de mierenleeuwjuffer uit haar cocon is geslopen en op een gunstige plaats enkele eieren in het zand deponeert. De larve die hier uit komt graaft zich in en overwintert meestal twee keer. Op het einde van de lente in het derde jaar wordt een cocon gesponnen en circa een maand later sluipt er een nieuwe mierenleeuwjuffer uit de cocon. De cyclus is weer rond.

De larve van de mierenleeuw is een valkuilbewoner die altijd verdekt opgesteld zit op de bodem van de kuil, onzichtbaar voor eventuele prooi. De valkuil wordt gegraven door spiraalgewijs achteruit te kruipen en schroeft zo het achterlijf in het losse zand. De larve is kort en dik met een platte kop en lange uitspringende kaken welke een soort zandschepje vormen. Bij het ingraven wordt los zand met deze kaken schuin omhoog gegooid waardoor er een trechtervormige kuil ontstaat waarvan de helling door beroering van een prooi instort. Deze lawine van zandkorreltjes zorgt voor het signaal dat er een indringer aanwezig is en de larve begint met het 'zandschepje' nog meer zand op de indringer te gooien tot deze in het bereik is van de naar verhouding enorme kaken van de mierenleeuw. De indringer krijgt dan ook weinig kans en wanneer er weinig insecten zijn gaan ze in de pauze stand, ze kunnen lang zonder voedsel.

Ze hebben actief rondlopende insecten en spinnen op het menu staan. De mierenleeuwjuffer leeft maar enkele weken in hartje zomer en vliegt traag en enigszins onbehendig met de vier netvormig geaderde vleugels. Ze behoren net als de gaasvliegen tot de *Ordo Neuroptera*, de netvleugeligen en de meeste soorten leven in warmere streken.

Dhr. Joop Rijnders wist op 08-08-2004 te Hulst in een tuin gelegen aan de Zoutestraat een mierenleeuwjuffer te vangen en ondergetekende maakte een aantal foto's van dit bijzonder dier wat lijkt op een libellenjuffer, maar echter niet zo beweeglijk is door de andere vleugelconstructie.

De larve zuigt net als spinnen de bruikbare lichaamsappen uit de prooi en werpt daarna het overblijvende karkas over de rand van de valkuil. De valkuil bevindt zich meestal op een voor regen beschutte plaats om het droge zand optimaal te benutten.

Blijkbaar is de omgeving van de Zoutestraat te Hulst een zeer geschikte omgeving, volop zanderige grond, want op het erf van boerderij van Eerdenburgh komt een vrij grote populatie van mierenleeuwen voor. Ze hebben hun intrek genomen in het open maar overdekt wagenhuis (karrenkot) dat maar gedeeltelijk bestaat uit een verharde vloer. De open plekken zijn dan ook overvloedig bezaaid met valkuilen. Vastgesteld op 31 mei 2006.

.... valkuilen en vervaarlijk uitziende insecten ....

Je kan als rondkruipend insect maar beter uit de buurt blijven van de naar verhouding enorme klauwen van deze 'leeuwen'

De mierenleeuw zit in de verpoppingsfase in een bolletje van spinsel gemengd met zand.

Vijfentwintig dagen later ....

Een naar verhouding groot insect sluipt uit het bolletje.

Op de linkerfoto een exemplaar juist uit de pop geslopen, nog enigszins transparant. Rechts een uitgekleurd exemplaar, goed gecamoufleerd, tegen een droog stokje.

... een nachtdier met zeer grote ogen ...

Eén met een grauwe- en één met een gelige kleur.

Ze zijn beide het luchtruim ingevlogen op 16-07-2006 .....

In Nederland komen twee soorten voor: *Euroleon nostras* (meest voorkomende soort) en *Myrmeleon formicarius*.

Eerste individu verpoping: 18-06-2006. Tweede: 24-06-2006. (Na één dag het aangeboden eten niet meer genuttigd).

Eerste imago: 12-07-2006. Tweede imago: 17-07-2006.

Met dank aan Willem Hogenes (UvA) voor de determinatie.

Hulst, 18 juli 2006
Luciën Noens

Veldkrekel – *Gryllus Campestris*

Waterwingebied 'Clinge' te Clinge, gemeente Hulst.

Amersfoort coördinaat: 63- 363.

Plaats: 'krekelveld'

21 mei 2004

Waarneming van 3 stuks veldkrekel (nymfen) verspreid over het hele terrein op 6 september 2003. Steekproefsgewijs in holletjes gepeuterd met een grassprietje waardoor er 3 stuks tevoorschijn kwamen.

Bijgaand een paar foto's van deze dieren.

Al een redelijk uit de kluiten gewassen Veldkrekelnymf.

In de tweede helft van mei 2004 is het over het hele terrein een waar concert van roepende mannetjes. Ook het roggeveld is goed bezet. Bij een poging om imago's (volwassen veldkrekels) uit hun hol te peuten met een grasspriet blijkt de grasspriet veel tekort te zijn. Gelukkig is het roggeveld nabij. Een sprietje daarvan van zo'n 60 cm lengte verdwijnt geheel in het holletje. Blijkbaar overwinteren ze redelijk diep onder de grond. De hellingshoek is wel flauw en er zitten duidelijk voelbaar enkele bochten in. Mogelijk zijn er meerdere ingangen van één hol daar er bij het peuten vorig jaar er een nymf uit het vlakbij gelegen hol kwam.

Tientallen pogingen om volwassen dieren uit hun schuilplaats te krijgen blijft negatief tot er een Icarus blauwtje op een boterbloem de aandacht trok. Tijdens het fotograferen hiervan kwam plotseling een veldkrekel 'in beeld'. Ik bleek tussen z'n hol en de plaats waar het zich bevond te zijn en de kortste vluchtweg was afgesloten. Het bleek een vrouwelijke veldkrekkel te zijn die mogelijk op weg was naar een dominant roepend mannetje..... Blijkbaar is er tijdens een vervelling iets misgegaan daar er een enigzins gekrulde vleugel te zien is op de foto. Dit is geen probleem, want de vrouw maakt de keuze en niet de man.....

Vrouwelijke veldkrekel met legboor en foutje in de ene vleugel. Ook het vleugelpatroon is duidelijk anders dan bij het mannetje die ook zwarter en kleiner is. Deze laatste liet zich verschalken doordat ik hem tegen de wind benaderde en zijn vluchtweg afschermdde. Hij zette de sprint erin maar toen ik hem wilde pakken ging hij voor dood op z'n rug liggen...

foto boven een vrouwtje en foto onder een mannetje.

Mannelijke veldkrekkel, geheel wat zwarter inclusief de poten en een ander vleugel patroon...

... ook verschil aan de vleugelbasis (gele vlek).

Toen ik begin april over dit 'krekelveld' liep waren er nog bijna geen holletjes te zien en ook geen zang (kri....kri....kri). Vorig jaar hebben schapen de ietwat ruige begroeiing kort gezet zodat de holletjes weer beter opvallen. Dit heeft geen schadelijke gevolgen gehad. Integendeel!! Rond de geplagde delen zijn de hoge randen bezet door de vele gaten die zichtbaar zijn. Kennelijk houden ze niet van een vochtig hol. Eind mei moet je oppassen als je over dit terrein loopt om toch maar geen hol dicht te trappen. Sinds mens en dier hier vanaf 2001 ingrijpt is deze biotoop uitermate geschikt geworden voor **Gryllus campestris**. Hopelijk kan dit zo blijven en wordt dit veld geen paradijs voor fazanten, kraaien en eksters die deze krekkel graag op het menu hebben..... Ondertussen is ook al duidelijk geworden dat ze noordwest en noordwaarts oprukken. Tot slot een dankwoord aan de terreinbeheerder dhr. G. Blaauwendraat die dit onderzoek mogelijk maakte en voor het uitstekend beheer van dit toch bijzonder terrein.

Hulst, 24-05-2004 Luciën Noens

Wespenspin – *Argiope bruennichi*

Twee foto's van de wespenspin, ook wel tijgerspin genoemd.

